

RAK ZUNANJEGA SPOLOVILA IN NOŽNICE (CA VULVAE, CA VAGINAE) DIAGNOSTIČNI ALGORITMI PRIMARNE BOLEZNI

Albert Peter Fras

Uvod

Rak zunanjšega spolovila in nožnice beleži Register raka skupaj. Incidenca obeh rakov je nizka (tabela 1) (1,2,3,).

Tabela 1. Rak zunanjšega spolovila in nožnice

Incidenca v R Sloveniji

leto	število novih bolnic	incidenca
1972	33	3,6
1982	29	2,9
1992	41	4,0

Etiologija raka zunanjšega spolovila ni znana, med možne etiološke dejavnike spadajo nespecifične okužbe, slaba higiena spolovila in spolne bolezni, pomembni pa so tudi virusni infekti (humani papiloma virus) (4).

Enako velja tudi za raka nožnice, kjer so, tako kot pri raku materničnega vratu, pomembni tudi socialno-ekonomski pogoji (5). Čeprav je tumor v nožnici lociran kjerkoli, jih je skoraj polovica v zgornji tretjini nožnice, kar so poskušali razlagati s kroničnim vnetjem. Upoštevati je treba, da so metastaze v nožnici iz raka materničnega telesa, materničnega vratu ali zunanjšega spolovila pogostejše kot primarni karcinomi (6).

Klinična slika raka zunanjšega spolovila

Prvi in običajno tudi opozorilni znak raka zunanjšega spolovila je tumor ali razjeda z okolnim infiltratom. Anamnestični podatek, ki je zelo pomemben, je dolgotrajno srbenje zunanjšega spolovila.

Lahko pa so prvi znak bolezni metastatične ingvinalne bezgavke (7).

Diagnostični postopki

Diagnostičen postopek je enostaven in zanesljiv: odščipnemo delček tkiva za histološko preiskavo, ki je obenem tudi diferencialno diagnostičnega

pomena. To je možno opraviti tudi v splošni ambulanti, če je dovolj dobro opremljena.

Pri tem pa je potreben še popoln ginekološki pregled, vključno s pregledom mehurja in danke (8).

Pri tipljivih dimeljskih bezgavkah je indicirana punkcija.

Klinična slika in diagnostični postopki pri raku nožnice

Simptomi raka nožnice so podobni bolezenskim znakom pri raku materničnega vratu: krvavkast izcedek iz nožnice, nato krvavitev iz nožnice, sprva tudi kontaktna, predvsem pa izvenciklična krvavitev v rodni dobi ter krvavitev po menopavzi.

Edini ustrezen postopek je napotitev bolnice h ginekologu. Diagnostičen postopek je enak kot pri raku materničnega vratu: ginekološki pregled, odvzem brisa za citološko preiskavo, kolposkopija ter odvzem tkiva za histološko preiskavo.

Prognoza in preživetje

Zdravljenje raka zunanjega spolovila in nožnice je v začetnih stadijih bolezni lahko kirurško, je pa žal združeno z invalidnostjo bolnice. Napredovali stadiji raka zunanjega spolovila se zdravijo z obsevanjem in hkrati s kemoterapevtiki, napredovali stadiji raka nožnice pa z radikalnim obsevanjem, če seveda splošna kondicija bolnice to še dopušča. Le izjemoma se zdravijo napredovali stadiji z radikalnim kirurškim posegom (mlade bolnice, prodor v mehur ali danko).

Med 12 bolnicami, zbolelimi za rakom nožnice v letih 1987-89, sta preživelí pet let dve bolnici (9).

Tudi rak zunanjega spolovila ima slabo prognozo, predvsem napredovali stadiji. Boljšo prognozo imajo začetni stadiji bolezni, ki ji je možno zdraviti z radikalnim kirurškim posegom (tabela 2).

Tabela 2. Rak zunanjega spolovila

Petletno preživetje (9)

obdobje 1987 - 1989 (vsi stadiji)

Onkološki inštitut, Ginekološka klinika Ljubljana

---

preživelih po petih letih	23 (46,00%)
umrlih zaradi druge bolezni	2 (04,00%)
umrlih zaradi raka	25 (50,00%)

---

skupaj	50 (100%)
--------	-----------

Zaključek

Diagnostika raka zunanjega spolovila in nožnice spada v domeno ginekologa. Bolezniški znaki so pa prav pri raku zunanjega spolovila včasih neznačilni in se lahko skrivajo za na videz benignimi spremembami. Tudi te znake ni opravičljivo zdraviti, ne da bi prej ugotovili, če gre za malignom

Diagnostika raka nožnice je zahtevnejša, bolezniški znaki so včasih manj značilni kot pri raku materničnega vratu, zato je pri sumu na raka nožnice še posebej pomembna anamneza (starejše bolnice, prejšnja zdravljenja).

Literatura:

1. Incidenca raka v Sloveniji, Poročilo RR Št. 14. Ljubljana 1975
2. Incidenca raka v Sloveniji, Poročilo RR Št. 24. Ljubljana 1986
3. Incidenca raka v Sloveniji, Poročilo RR Št. 34, Ljubljana 1995
4. Bebar S. Kratek pregled patologije zunanjega spolovila. V: Fras AP., ed. Ginekološki malignomi. Rak zunanjega spolovila. Onkološki inštitut, Ljubljana, 1995.
5. Williams CJ et al. Cancer biology and management. An introduction. Chichester, New York: John Wiley & Sons, 1990, 313-20.
6. Park RC, Parmley TH. Vaginal Cancer. V: McGowan L: Gynecologic oncology. Appleton-Century-Crofts, New York, 1978, 174-84.
7. Vakselj A. Rak nožnice in zunanjega spolovila. V: Fras AP.ed. Onkologija. Didakta 1995; 309-11.
8. Monaghan JM. Presentation of carcinoma of the vulva. V: Blackledge GRP, Jordan JA, Shingleton HM. Textbook of gynecologic oncology. W.B.Saunders Company Ltd. London 1991, 412-18.
9. Pettersson F, ed. Annual report on the results of treatment in gynecological cancer. Vol 22, F.I.G.O. 1994, Stockholm 1995